

Vårsådda helsädesgrödor – stråsäd och stråsäd/baljväxt

På Rådde försöksstation i Sjuhäradsbygden har odlingsförsök med helsäd gjorts. Blandningarna innehöll olika spannmålsarter i renbestånd eller i blandning med baljväxter och olika kornsorter i renbestånd. Vallinsådd gjordes i helsäden och även vallskörden under insåningsåret mättes.

Helsäd av stråsädesgrödor i renbestånd eller i samodling med baljväxt är ett bra grovfoder med mycket fiber och struktur. Helsäd kan utfodras som enda grovfoder eller i blandning med vallensilage beroende på produktionsförmågan hos djuren. Erfarenheter från lantbrukare och tidigare studier vid SLU i Skara har visat att utfodring av helsäd ger fastare gödsel hos djuren med mindre risk för nedsmutsade juver, vilket minskar risken för kontaminering av mjölken med t.ex. smörsyrasporer. Tidigare studie vid SLU i Skara visar att korn och rågvetete är mer smältbara och därmed mer lämpade som helsädesgrödor än vårvete och havre om man endast tar hänsyn till foderkvalitet. Räknar man med avkastning och energiskörd är även vårvete en intressant gröda till helsäd.

Vi behöver dock veta mer om hur olika vårsådda helsädesgrödor skiljer sig åt i avkastning och fodervärde när de sås i renbestånd eller i samodling med baljväxt och om de påverkar vallåterväxtens avkastning.

Helsädesprojekt på Rådde, HS Sjuhärad

I tabell 1 presenteras helsädesgrödor som odlades med vallinsådd SW 344 under 2006 och 2007. Försöksupplägningen var ett randomiserat blockförsök med fyra block i fält. Ren stråsäd

Tabell 1. Helsädesgrödor och utsädesmängder för försök på Rådde 2006 och 2007

Gröda kg/ha	Utsädesmängd kg/ha
Korn Kinnan, tidig mognad och medellångt strå	200
Korn Orthega, sen mognad och långt strå	200
Korn Otira, tidig mognad och kort strå	200
Korn Sebastian, sen mognad och kort strå	200
Korn Baronesse	200
Havre Gunhild	200
Vårvete Dragon	250
Vårrågvete Nilex	200
Ärt Algarve + Korn Orthega	125 + 100
Ärt Pinoccio + Korn Orthega	125 + 100
Åkerböna Columbo + Korn Orthega	150 + 100
Åkerböna Columbo + Vårvete Dragon	150 + 125
Vicker + Vårrågvete Nilex	60 + 100
Vicker + Korn Orthega	60 + 100

Foto: Elisabet Nadeau

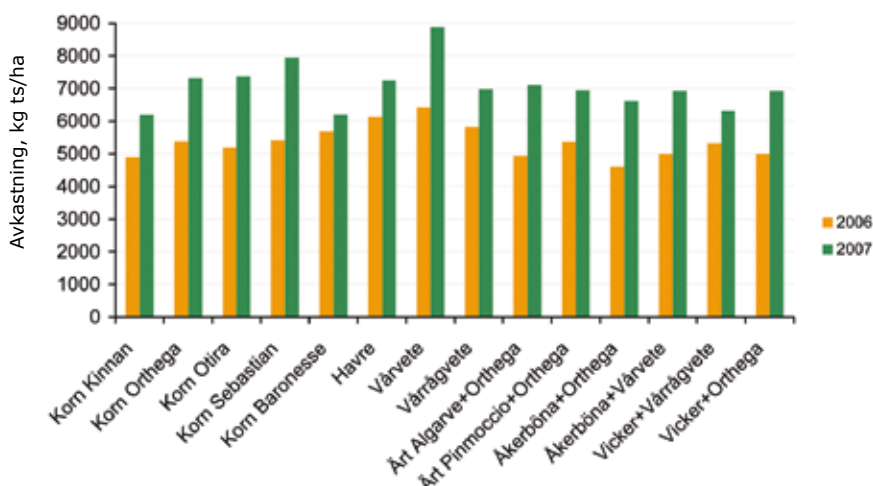
gödslades med 90 kg N/ha och baljväxt/stråsädesblandningarna med 50 kg N/ha. Dessutom gödslades med 40 kg N/ha till vallåterväxten. Målet var att skörda de olika helsädesalternativen vid likartat utvecklingsstadium. Grödorna skördades vid tre olika skördetidpunkter vid tidig till sen mjölkmodnad hos stråsäden då mjölkliknande vätska kunde pressas ut ur kärnan. Återväxten av den insådda vallen skördades i månadsskiftet september/oktober.

Skörderesultat

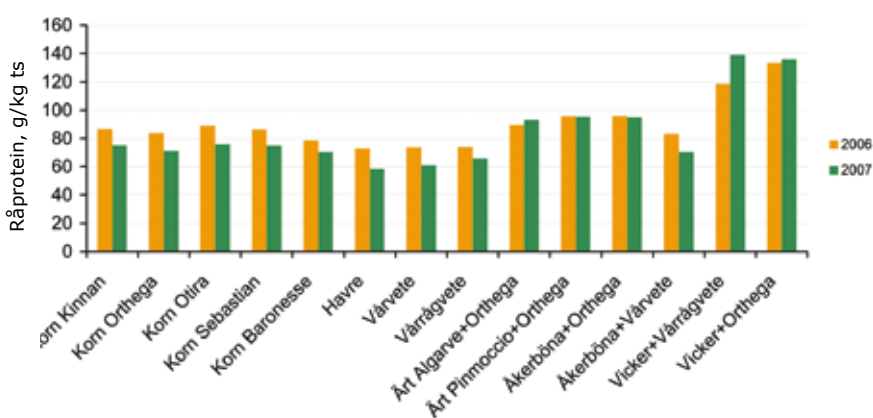
Andelen baljväxter i blandningarna var 24–30 % för ärtblandningarna, 21 % för åkerböna + korn, 12 % för åkerböna + vårvete och 41–45 % för vickerblandningarna som ett genomsnitt över åren. Den genomsnittliga torrsustanshalten (ts) i grödorna vid skörd var 33 % 2006 och 25 % 2007. Figur 1 visar att grödornas ts-avkastning var betydligt större 2007 jämfört med 2006. Vårvete hade betydligt större ts-avkastning än de övriga grödorna 2007 men skilde sig inte från havre i avkastning 2006. I motsats till helsädesgrödornas avkastning var återväxtens ts-avkastning större 2006 än 2007 (1 880 vs 1 170 kg ts/ha). Korn Orthega i blandning med vicker eller ärt eller korn Sebastian som skyddsgrödor gav störst återväxtavkastning 2006 (2 160 kg ts/ha) medan korn Orthega i blandning med ärt gav störst avkastning i återväxten 2007 (1 570 kg ts/ha). Korn+vicker-blandningen gav dock betydligt lägre klöverandel i insådden än de övriga skyddsgrödorna (8 % vs 31 % av ts). Avkastningen i återväxten beror givetvis på skördetidpunkten av helsäden. Havre är inte så lämplig som insåningsgröda då den gav 840 kg ts/ha i vallåterväxt, vilket delvis kan bero på en hög ax/strå-kvot (0,8) med en vippa som beskuggar vallinsådden.

Forts. nästa sida

Forts. från föregående sida

Figur 1. Skördeavkastning hos helsädesgrödor odlade på Rådde, HS Sjuhärad.

Figur 2. Råproteinhalt i helsädesgrödor odlade på Rådde, HS Sjuhärad.

Fodervärde

Bland baljväxterna återfanns mer råprotein i åkerböna och vicker än i årt 2006 (188 vs 139 g/kg ts), med en mindre skillnad 2007 (192 vs 167 g/kg ts). På grund av en högre baljväxtandel i helsäden och hög råproteinhalt i vicker hade vickerblandningarna med vårrågvete eller korn högst råproteinhalt bland helsädesgrödorna (figur 2). Stärkelse- (122 vs 47 g/kg ts) och sockerhalterna (250 vs 153 g/kg ts) var högre i årt än i åkerböna och vicker båda åren. Eftersom skörden av helsädesgrödorna skedde i relativt tidig kärninlagring hos stråsäden var stärkelsehalterna låga (60 g/kg ts) men sockerhalterna höga (202 g/kg ts) i stråsädesgrödorna. Innehållet av fiber i form av NDF

var lägre i baljväxterna än i stråsäden (358 vs 540 g/kg ts) och därmed var smältbarheten av den organiska substansen något högre för baljväxterna än för stråsäden (81 % vs 76 %).

Sammanfattning

Vårve är en högavkastande helsädesgröda men korn i renbestånd eller i blandning med baljväxt ger ofta en större avkastning i vall-återväxten.

Vid lika baljväxtandelar bidrar åkerböna och vicker med mer protein än vad årt gör i helsädesblandningen.

Baljväxtandelen i helsädesblandningen behöver vara minst 45 % för att få en säker ökning av råproteinhalten i grödan.

Elisabet Nadeau, SLU, Inst. för husdjurens miljö och hälsa, tel: 0511-67 142, e-post: elisabet.nadeau@hmvh.slu.se

Jan Jansson, HS Sjuhärad/Rådgivarna Sjuhärad, tel: 0325-61 86 10, e-post: jan.jansson@radgivarna.nu

Lästips: Nadeau, E. 2006. Helsädesensilage: Foderråvaran – optimal skördetidpunkt och konservering för hög kvalitet. Svensk Mjölk. Djurhälso- och utfodringskonferens, Skövde, 23–24 augusti, s. 47–49.

Försöksserie L6-7002
Vårsådda helsädesgrödor
genomfördes med
finansiering från Försök i
Väst och Agroväst.

Foto: Elisabet Nadeau

Moderna sorter ger bättre ekonomi!

Läs om våra nya sorter, påverkan, nya arter och sortblandningar.

Hämta Vallguide 2010 hos din utsädesleverantör, för närmaste återförsäljare ring 0510-48 40 51/52/54, eller beställ på www.scandinavianseed.se

Årsmöte i sommarparadis

Svenska Vallföreningens årsmöte var i år förlagt till Borgholm på Öland den 11–12 november. I ett samarrangemang med Sveriges Nötköttsproducenter (SNP:s) Kötttriksdag var ca 250 personer samlade på Strand Hotell.

Borgholm och Strand har sina goda företräden även vid sidan av sommarsäsongen och det var ett förväntansfullt och glatt gäng som minglade och tog del av ett gediget program. Många av de nya medlemmarna i Svenska Vallföreningen har köttproduktion och även om majoriteten i medlemskåren är mjölkproducenter så finns det ett gemensamt intresse för alla våra medlemmar i vallodlingen, grovfoderanvändningen och betesdriften. För oss var detta ett tillfälle att knyta närmare kontakt med våra köttproducerande medlemmar.

Grovfoderproduktion och betesmarker

Ansvariga för programmet och arrangemanget var Nötköttsproducenterna och dess lokala förening Kalmar läns Köttproducenter. På första dagens förmiddag hade respektive förening parallella årsmöten medan eftermiddagens och andra dagens seminarieprogram var gemensamt. Svenska Vallföreningen var ansvarig för ett seminariepass om ”Grovfoderproduktion och betesmarker – politik och praktik”. Där rapporterades från EGF-mötet¹ som hölls i tyska Kiel i månadsskiftet augusti–september. De medverkande var:

- *Inger Pehrson*, Palustre HB (generalsekreterare i Sveriges Nötköttsproducenter), med en framåtblick mot kommande CAP (gemensamma jordbrukspolitiken) från 2014 och möjliga konsekvenser för Sveriges vidkommande.
- *Linda af Geijersstam*, Hushållningssällskapet Rådgivning Agri AB, Kalmar (styrelseledamot i Svenska Vallföreningen), som gav en resumé över aktuella odlingsfrågor i ett europeiskt perspektiv.
- *Margareta Dahlberg*, LG Husdjurstjänst, som bidrog med utfodringsaspekter från konferensen

Föredragshållarna kommer att redovisa sina föredrag i särskilda artiklar i kommande nummer av Svenska Vallbrev. Svenska Vallföreningen hade lämnat ett ekonomiskt bidrag för deltagande i konferensen i Kiel vilket Inger och Margareta hade tackat ja till. Linda föredrog att ta del av den digra rapporteringen från konferensen istället. Den läsare som är intresserad kan ladda ner rapporter från konferensen från hemsidan www.egf2010.de.

¹ Svenska Vallföreningen är tillsammans med systerföreningar i Europa medlemmar i European Grassland Federation (EGF). Varje år arrangeras en större forskningskonferens eller ett mindre symposium i vallfrågor. 2008 hölls konferensen i Sverige med Svenska Vallföreningen som inbjudare.

Foto: Nilla Nilsson-Linde

Vidare presenterades flera forskningsprojekt finansierade av Stiftelsen lantbruksforskning, Formas och LRF via en utställning:

- *Frida Dahlström*, SLU; Selektiv avmaskning av kalvar på bete
- *Anna Hessle*, SLU; Nötköttköttforskning i Sverige
- *Birgitta Johansson*, SLU; Närproducerade proteinfodermedel till kalvar
- *Sofie Johansson*, SLU/Taurus; Majsensilage till mjölkkras-tjurar – effekt av mognadsstadium och utfodringsstrategi på konsumtion, foderutnyttjande, slaktkroppskvalitet och ekonomi
- *Pernilla Salevid*, LRF Konsult; Vägar till lönsamma, attraktiva och växande företag med dikobaserad nötköttsproduktion
- *Evgenij Telezhenko*; Gummibeklädnad av spalt golv för ökad välfärd hos växande ungnöt i helspaltboxar
- *Inger Pehrson*, Palustre HB; Referensgårdsprojektet/Agri-beef (LRF:s Kraftsamlingsprojekt)

Övrigt program på Kötttriksdagen var inriktat på marknads-, produktions- och företagsfrågor i nötköttsproduktionen. Presentationerna inklusive de enligt ovan från EGF i Kiel finns tillgängliga på Nötköttsproducenternas hemsida www.notkottsproducenter.se.

Forts. nästa sida

**God Jul o
Gott Nytt År!**

tillönskas
Svenska Vallföreningens medlemmar!

VALL

Vinnande vall för varje gård.

Som den torktåliga och uthålliga SW 979 Rörsvingel Hårdig. Den högavkastande storsäljaren SW 843 Intensiv Syd. Eller vår ekologiska blandning SW 347 Flora Viken Två, med överlägsen kvalitet och riktigt hög skörd.

Kundtjänst 0771-111 222, www.lantmannen.se/landbrukare.

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med nya adressen på baksidan

Posttidning **B**

Avs: Hushållningssällskapet

Box 5007, 514 05 LÄNGHEM

Forts. från föregående sida

LRF:s livsmedelsstrategi

För undertecknad tilldrog sig ett föredrag av LRF:s livsmedelsstrategiansvarige Sören Persson särskilt intresse. Han gav bilden av en polariserad livsmedelsmarknad med tre huvudsegment: premium, svensk standard och lågprisimport. Premiumsegmentet är i sin tur uppdelat på ett antal undersegment (eller nischer) i fallande prisskala. Den svenska standarden, som utgör den stora volymen, har att konkurrera med lågprisimporten. För att klara detta gäller det att ha så små produktionskostnader som möjligt. Svenska särregler för produktionen ökar kostnaderna vilket är en konkurrensnackdel. I attitydundersökningar säger 90 % av konsumenterna att de har stort förtroende för Sveriges bönder och 65–70 % tycker att det är viktigt att handla svensk mat. För undertecknad är slutsatsen att vi länge lurat oss genom att tro att konsumenterna handlar enligt sin egen utsägo i affären och att vi därigenom borde ha fått betalt för svenska mervärden.

I butiken visar det sig att det ofta är plånboken och lägsta pris som styr. Eftersom vi också riktar vårt utbud även till dem som inte tycker att det är viktigt att handla svensk mat, så tillåter vi dessa att sätta priset som då blir för lågt.

Kötttriksdagen samlar av tradition ett stort antal deltagare, ca 15 % av SNP:s medlemskår, från hela landet. Fredagens festbankett med efterföljande dans kan vara förklaringen till att arrangemanget är så populärt. Jag vill tacka medverkande och arrangörer för ett mycket lyckat möte.

Lars Jakobsson, Blyberga, Lillkyrka, tel: 070-648 27 22, e-post: lars.jakobsson@t.lrf.se ordförande i Svenska Vallföreningen

Lästips:

Sveriges nötköttsproducenter. www.notkottsproducenter.se
EGF 2010. www.egf2010.de

Beslutat på årsmötet

Foto: Nilla Nilsdotter-Linde

Revisor Bengt Olsson avtackades hjärtligt av ordföranden Lars Jakobsson.

Ett 15-tal medlemmar deltog i Svenska Vallföreningens årsmöte som genomfördes parallellt med Sveriges Nötköttsproducenters stämma i Borgholm.

Föreningen redovisade ett negativt ekonomiskt resultat för verksamhetsåret 2009-07-01 – 2010-06-30 på 17 674

kr. Budgeten för innevarande verksamhetsår fastställdes till ett överskott på 48 800 kr. Det finns ett betryggande eget kapital att balansera mot. Medlemsavgiften beslutades höjas till 350 kr per år varav numera 90 kr går till respektive lokal vallförening.

Anna Carlsson, Jan Jansson och Per Rudengren omvaldes som ordinarie ledamöter för ytterligare tre år med Maria Wahlquist och Linda af Geijersstam som suppleanter.

Både revisor Bengt Olsson, Hässleholm och revisorsuppleant Karl-Axel Lennartsson, Hökerum hade valt att avgå av åldersskäl. Till ordinarie revisorer omvaldes Tobias Andersson, Falkenberg och nyvaldes Per Lingvall, Björklinge. Till nya revisorsuppleanter valdes Anders Eriksson, Åtvidaberg och Lars-Erik Vallerstad, Värnamo.

Valberedningen omvaldes: Per-Anders Andersson, Sävsjö (sammankallande), Kjell Ivarsson, Stockholm, Söderköping, Thomas Karlberg, Söderköping och Ola Rörborn, Svenstavik.

Svenska Vallföreningens styrelse

Ordinarie	Suppleanter
Lars Jakobsson, Lillkyrka, ordf.	
Nilla Nilsdotter-Linde, Uppsala, sekr.	Rolf Spörndly, Uppsala
Jan Jansson, Långhem, kassör	Kjell Sandahl, Nye
Anna Carlsson, Getinge, vice ordf.	Maria Wahlquist, Vallåkra
Göran Lindgren, Klässbol	Christer Larserud, Krokom
Gunnar Liljebäck, Överkalix	Erik Karlsson, Karlskoga
Per Rudengren, Mellösa	Linda af Geijersstam, Kalmar

Nilla Nilsdotter-Linde, SLU, Inst. f växtproduktionslära, tel: 070-662 74 05, e-post: Nilla.Nilsdotter-Linde@vpe.slu.se

SVENSKA VALLBREV kommer ut med sju nummer 2011.

Manusstopp
Nr 1 10 jan

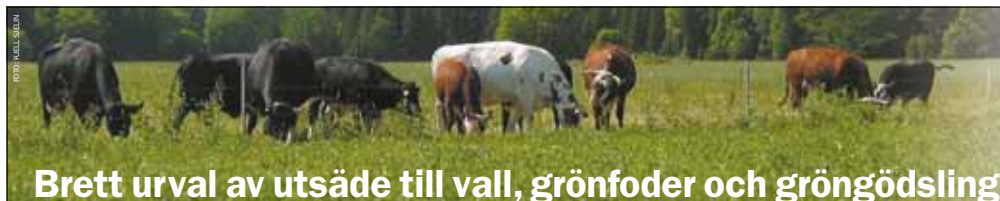
Utgivning
28 jan

Redaktionsgrupp: Nilla Nilsdotter-Linde, ansvarig utgivare, tel: 018-67 14 31, e-post: Nilla.Nilsdotter-Linde@vpe.slu.se
Anita Norén, e-post: anita.noren@lansstyrelsen.se

Red. o layout **Irène Persson**, Länsstyrelsen Örebro, tel: 019-19 38 19

Vill du bli medlem i Svenska Vallföreningen? Betala 350 kr till pg. 72 27 23-4 eller bg. 108-9705 och ange namn och adress.

ISSN 1653-8064

Brett urval av utsäde till vall, grönfoder och grüngödsling

Rörsvingel – Kora
Blålusern – Luzelle, betestyp

Rödklöver – Titus, skräppa-fri
Rajsvingel – Perun och Hykor

Fodervicker, blålupin, bovete
...med flera arter och sorter

Mogatan 6, 254 64 Helsingborg
tel 042-250 450
Vallförsäljning Gunnar Danielsson
tel 0478-502 40
info@olssonsfro.se

Beställ vår Vallkatalog!